

Svea hovrätt
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060107

Mål nr P 6338-21

Stockholms kommun ./ Åsa de Graaf m.fl. angående detaljplan för fastigheten Skeppsholmsviken 6 m.fl. vid Gröna Lund i stadsdelen Djurgården, Stockholm

Efter medgivet anstånd får Stockholms kommun genom dess kommunstyrelse, nedan staden, anföra följande.

Yrkande och inställning

Staden vidhåller tidigare framställda yrkanden. Staden bestrider motparternas begäran om sammanträde och syn.

Bemötande av yttrandena

Staden hänvisar till och vidhåller vad som anförts i överklagandet. Nedan kommer staden endast att kort bemöta några av de påståenden som motparterna har framfört.

Medgivandet enligt 13 kap. 17 § andra stycket plan- och bygglagen (2010:900), PBL

I 13 kap. 17 § andra stycket PBL anges att ett beslut att anta en detaljplan får upphävas i en viss del eller ändras på annat sätt om kommunen har medgett det. Motparternas påstående att prövningen endast kan avse att beslutet att anta detaljplanen antingen upphävs eller fastställs framstår därför som svårförståeligt.

Att staden formulerat medgivandet som att staden i andra hand yrkar att planen fastställs med den medgivna ändringen är inte något hinder för att pröva medgivandet.¹

¹ Se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens domar den 16 april 2021 i mål nr P 10951-19 och den 27 augusti 2020 i mål nr P 10187-19 där respektive klagande kommun formulerat sitt medgivande som ett yrkande. MÖD prövade i båda fallen den medgivna ändringen.

Frågan om sammanträde och syn

Förfarandet i domstol i detaljplanemål är som utgångspunkt skriftligt. I målet finns ett omfattande skriftligt material och därutöver har mark- och miljödomstolen hållit sammanträde och syn. Det som motparterna har anfört medför inte att sammanträde eller syn behövs. Staden bestrider därför motparternas begäran om sammanträde och syn.

Detaljplanens förhållande till nationalstadsparken

Motparterna har bl.a. anfört att ”i propositionen definieras huvudregeln att nya byggnader och anläggningar som inte behövs i princip inte bör medges”. Uttalandet är emellertid inte fullständigt återgivet – det som anges i förarbetena är att ”Nya byggnader och anläggningar som inte behövs för att befintliga verksamheter skall kunna fungera bör därför i princip inte medges”.²

Inte heller uttalas att detta skulle vara huvudregeln. Tvärtom anges i nästa stycke att det inom ramen för skyddet bör vara möjligt att uppföra ett begränsat antal nya byggnader inom bostadsområdena och inom områdena med byggnader för högre utbildning och vetenskaplig forskning, museiverksamhet, idrott och rekreation.

Någon ledning beträffande vad som avses med ”ett begränsat antal nya byggnader” ges inte i förarbetena. Det ska dock framhållas att betydligt större exploateringar än den nu aktuella har godtagits inom nationalstadsparken. I RÅ 1998 not. 101 var fråga om ett ca 11,1 ha stort område där planen bl.a. möjliggjorde en ny byggnad med 32 000 kvm BTA, en längd om 206 m och en höjd av 25 m över marken. I Mark- och miljööverdomstolens mål nr P 5580-14, dom den 9 april 2015, var fråga om en detaljplan som möjliggjorde totalt ca 150 000 kvm BTA nybyggnad. I båda dessa mål fastställdes detaljplanen av domstolen.

Planområdet för fastigheten Skeppsholmsviken 6 m.fl. omfattar ca 1,1 ha och detaljplanen möjliggör totalt 5 516 kvm BTA ovan mark.³ Sett till storleken på de exploateringar som tidigare har tillåtits inom nationalstadsparkens byggnadsområden måste den bebyggelse som nu möjliggörs anses ligga inom det godtagbara med god marginal.

Förfarbetena anger vidare att ”Byggnadsområdena får således inte utvidgas (...)”.⁴ Begreppet utvidgning används i förarbetena enbart med avseende på nationalstadsparkens huvudstruktur, dvs. uppdelningen i natur- och bebyggelseområden. Det anges att denna

² Se prop. 1994/95:3 s. 43.

³ Därutöver medges 7461 kvm BTA i källare/garage.

⁴ A. prop. s. 43. A. prop. s. 43

huvudstruktur inte får ändras.⁵ Begreppet utvidgning används däremot inte, som motparterna påstått, för att beskriva huruvida en åtgärd är tillåten eller otillåten *inom* ett bebyggelseområde.

Motparterna har, på s. 9 i aktbilaga 40, lagt in en illustration. Denna uppges vara gjord utifrån en ritning på berg- och dalbanan ”Monster”, men med de tillåtna toppar som detaljplanen medger inlagda.

Illustrationen är emellertid felaktig, vilket framgår av bifogat dokument som tagits fram av Gröna Lund, se bilaga 1. I bilagan är plankartan redovisad i linje ovanför illustrationen. Det framgår då bl.a. att motparternas illustration redovisar felaktiga höjder på topparna och att två toppar illustrerats i ett område där inga toppar tillåts. För ytterligare felaktigheter i illustrationen, se bilaga 1. Vidare bifogas dokument med kommentarer kring vyerna från Skansen m.m., även detta framtaget av Gröna Lund, se bilaga 2.

I övrigt vidhåller staden vad som tidigare anförts om detaljplanens förhållande till nationalstadsparken och har inget ytterligare att tillägga med anledning av det som motparterna framfört. Stadens, och tillsynsmyndighetens länsstyrelsens, bedömning är att detaljplanen inte innebär påverkan på nationalstadsparken i strid med 4 kap. 7 § miljöbalken. Detta eftersom det inte sker något intrång i parklandskap eller naturmiljö och inte heller uppstår någon skada på det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt.

Strandskydd

Motparterna har framfört invändningar i frågan om upphävandet av strandskyddet. Staden vidhåller och hänvisar till vad som tidigare anförts i denna fråga i stadens yttrande till mark- och miljödomstolen.⁶ Därutöver hänvisas till den PM om strandskydd⁷ som tagits fram under arbetet med detaljplanen, samt till vad som anges beträffande strandskyddet i planbeskrivningen⁸. Nedan vill staden endast kort bemöta vad som anförts om att allmänheten utestängs från stranden så länge man inte väljer att lösa biljett till Gröna Lund.

Merparten av vattenområdet som ingår i detaljplanen regleras med bestämmelse W1 som anger att brygga får uppföras på högst 50 % av området, samt att brygga ska vara tillgänglig för gångpassage och inte får hägnas in. Tillgång till bryggan förutsätter således inte att man betalar inträde till Gröna Lund. Syftet med bryggan är att

⁵ A. prop. s. 43 och 45.

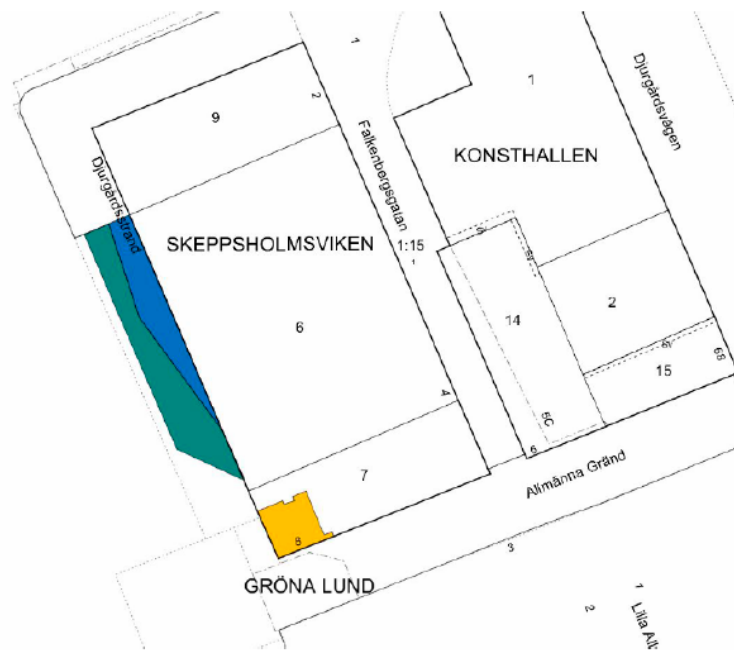
⁶ Se uab 212 s. 35 ff.

⁷ Se PM Strandskydd vid Skeppsholmsviken 6 och Skeppsholmsviken 9, Djurgården; Tyréns 2018-11-13.

⁸ Se planbeskrivningen s. 32 ff.

säkerställa en fri passage för allmänheten vid stranden. Bryggan innebär att strandområdet som helhet får en bättre tillgänglighet för allmänheten, även för funktionshindrade.

Motparterna har vidare haft invändningar kring överlåtelsen av den mark vid vattnet inom planområdet som ägs av Statens fastighetsverk och förvaltas av Kungliga Djurgårdsförvaltningen (markerad med grönt på bilden nedan). Upplysningsvis kan därför nämnas att Kungliga Djurgårdsförvaltningen, i samråd med Gröna Lund, nu förordar att Gröna Lund arrenderar marken istället för att (som anges i planbeskrivningen) marken överläts till Gröna Lund.

Buller

Bullerfrågan har varit föremål för omfattande utredning under arbetet med detaljplanen.⁹ Med utgångspunkt från de mätningar som genomförts är bedömningen att Folkhälsomyndighetens riktvärden inomhus kan innehållas vid en utbyggd tivoliverksamhet, med lämpliga fönsteråtgärder. Möjligheterna att genomföra sådana fönsteråtgärder har utretts.¹⁰ Den inventering av samtliga fönster som har genomförts visar att fönstren, med undantag av fyra stycken, är bytta på 1960- och 70-talen. I det antikvariska utlåtandet framhålls att ett fönsterbyte till en typ som är mer lik originalfönstren bedöms kunna genomföras utan att byggnadens kulturvärde påverkas negativt.

⁹ Se Bullerutredning Skeppsholmsviken; Tyréns, rapporter 2017-10-19, 2018-10-29 samt 2019-09-13.

¹⁰ Se Antikvariskt utlåtande Konsthallen 14, Stockholm – Akustikåtgärder fönster; Tyréns 2018-11-12.

Vad gäller buller utomhus vid bostad från nöjesparker saknas direkt tillämpliga normer.¹¹ Vid bedömningen av vad som i det enskilda fallet är att betrakta som betydande olägenhet måste dock, enligt förarbeten och praxis, beaktas områdets karaktär och förhållandena på orten.¹² Mark- och miljööverdomstolen har tidigare beträffande det aktuella området uttalat att det ligger i Stockholms innerstad och att dess karaktär samt förhållandena på platsen innebär att toleransnivån för ljud av ifrågavarande slag vid bostäder i anslutning till området bör vara något högre än den skulle vara för exempelvis industribuller.¹³

Med anledning av vad motparterna framfört beträffande den framtagna bullerutredningen har Tyréns fått i uppdrag att ta fram ett svar på synpunkterna, se bilaga 3. Tyréns har även gjort en sammanställning av de bullerutredningar som gjorts, se bilaga 4.

Härutöver hänvisar staden till vad som anförts beträffande buller i yttrandet till mark- och miljödomstolen.¹⁴ Sammanfattningsvis innebär planförslaget en rimlig avvägning mellan intresset av att nöjesfältet får utvecklas så som staden länge avsett och det enskilda intresset av att begränsa bullerpåverkan.

Detaljerad riskbedömning

Motparterna har lyft fram ”Yttrande om underlag för behovsbedömning för detaljplan” från Storstockholms brandförsvardaterat 2016-06-28. Synpunkterna från brandförsvaret har bemötts under samråd och granskning.¹⁵ Härtill ska framhållas att länsstyrelsen, som ska överpröva antagandebeslutet om det kan antas innebära att en bebyggelse blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion, valt att inte ta upp detaljplanen till prövning och följaktligen funnit att detaljplanen kan godtas i dessa avseenden.

Kort om det pågående ärendet hos miljöförvaltningen

Motparterna har bl.a. angett att AB Stadsholmen har ålagts att inkomma med åtgärdsförslag beträffande ventilation senast den 10 juli 2021, och att några åtgärdsförslag inte redovisats.

Av utdrag från miljöförvaltningens diarium för ärendet framgår att Stadsholmen under sommaren begärt, och beviljats, anstånd med att inkomma med svar. Stadsholmen har sedermera redovisat utredning

¹¹ Se Mark- och miljööverdomstolens dom den 4 september 2017 i mål nr P 11198-16.

¹² Se bl.a. prop. 1985/86:1 s. 484 och MÖD 2017:54.

¹³ Se ovan nämnda dom i mål P 11198-16.

¹⁴ Se uab 212 s. 26.

¹⁵ Se samrådsredogörelsen s. 17 ff. och granskningsutlåtandet s. 10 f.

och åtgärdsförslag till miljöförvaltningen i september 2021. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har därefter, den 14 december 2021, fattat beslut om att förelägga Stadsholmen att ansöka om tillstånd hos länsstyrelsen för att utföra åtgärder avseende hög temperatur i bostad enligt redovisat åtgärdsförslag.

En utveckling av nöjesparken på den aktuella platsen är ett angeläget allmänt intresse

Utöver vad som ovan anförts ska framhållas att utvecklingen av Gröna Lunds tivoli är ett angeläget allmänt intresse för Stockholm. Området vid Djurgårdsstaden och Skansen på Södra Djurgården är ett av Stockholms viktigaste besöks- och turistmål. Djurgårdens anläggningar, övernattningar, matställen och sightseeing har uppskattats ha ca 7,5 miljoner besökare per år. Parken beräknas ha ca 1,4 miljoner besökare årligen under öppethållandet april – september. Att nöjesparken kan utvecklas och fortsätta locka besökare är av betydelse för stadens och regionens näringsliv och ekonomiska utveckling. Nöjesparken har också stor betydelse för sysselsättningen som en av regionens största arbetsgivare med avseende på säsongarbete för ungdomar.

Sammanfattning av stadens inställning

Detaljplanen innebär inte intrång i parklandskap eller naturmiljö och medför inte heller skada på det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt. Staden, liksom länsstyrelsen, har gjort en korrekt avvägning mellan de olika intressena och detta har redovisats på ett tydligt sätt i planhandlingarna och under hela planprocessen. Det saknas skäl att upphäva detaljplanen på denna grund. Inte heller i övrigt har framkommit skäl att upphäva detaljplanen.

SLUT

Bilaga 1: Illustration med markeringar.

Bilaga 2: Kommentarer till vyer från Skansen m.m.

Bilaga 3: Svar på synpunkter av Tyréns Bullerutredning.

Bilaga 4: Sammanställning av bullerutredningar Gröna Lund.